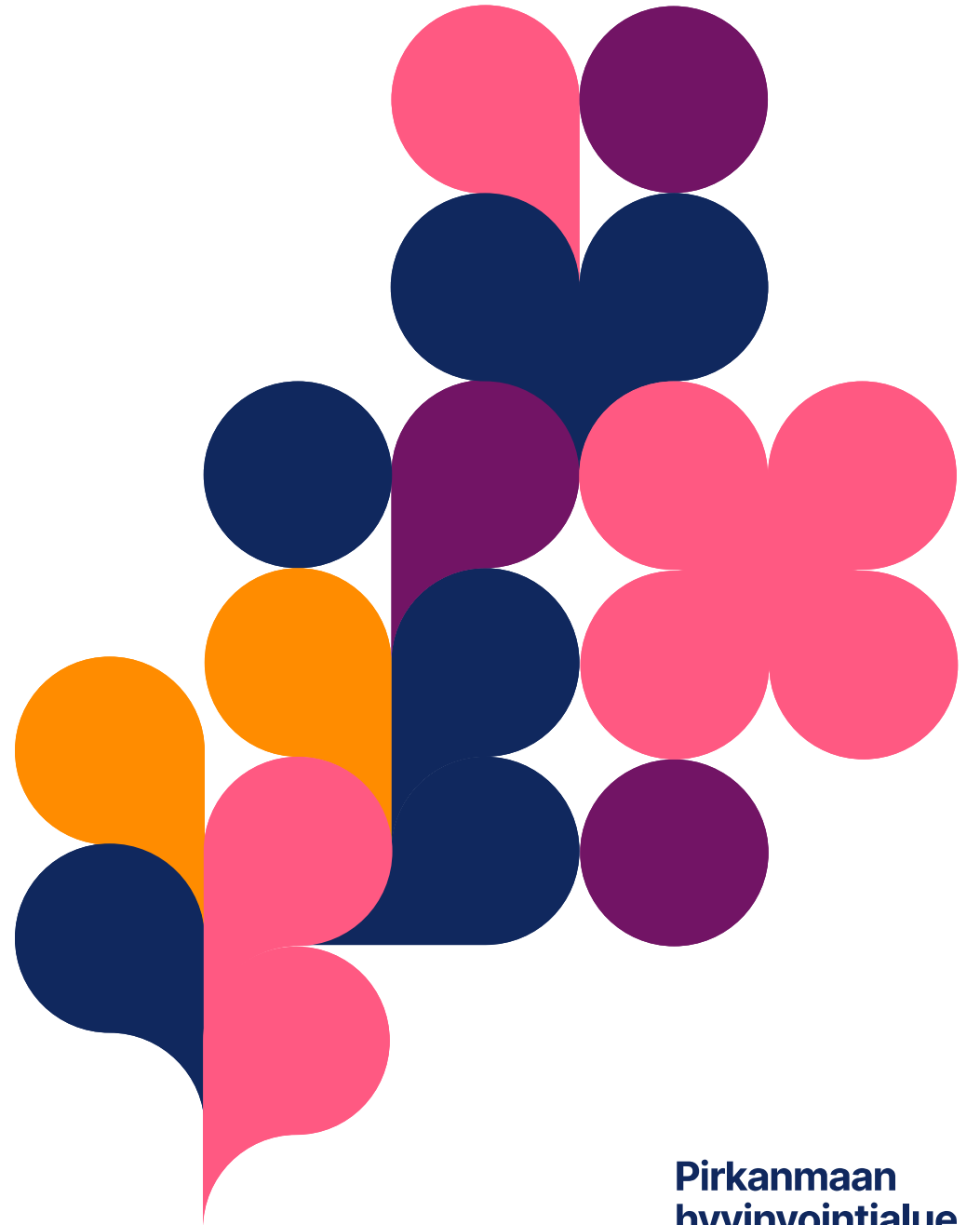

Hyvä perushoito on osa infektioturvallisuutta

5.5.2026

Sairaaloiden infektioidentorjunnan
koulutuspäivä yhdyshenkilöille

Hygieniahoitaja Ulla-Maija Simppa

Millainen on osastosi perushoidon kulttuuri?

- Tarkastele missä tilanteissa on kehittämistarvetta.
- Keskustele asiasta esihenkilön kanssa.
- Ota osastotunnilla yksi kehittämiskohde kerrallaan esille ja mietite sitä yhdessä eri tilanteisiin pohtien.
- Voit myös demostroida tilanteita.
- Apuna voitte käyttää esim. näitä dioja, infektioiden torjunnan ohjeita tai kysytte hygieniahoitajaltanne lisämateriaalia aiheesta.
- Myös hygieniahoitajaa voi pyytää mukaan osastotunnillenne.

Infektioturvallisuus

Perushoito on keskeinen osa infektioturvallisuutta.

Tavoitteena on ehkäistä hoitoon liittyviä infektioita ja suojata potilaita sekä henkilökuntaa.

Hoitoon liittyvät infektiot ovat yksi yleisimmistä potilasturvallisuutta uhkaavista haittatapahtumista.

Infektioturvallisuus koostuu huolellisesta hygieniasta, ajantasaisista ohjeistuksista ja henkilökunnan osaamisesta.

Potilaalla on oikeus hyvään hoitoon

- Oikeus hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon sekä siihen liittyvään hyvään kohteluun. (laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)).
- Oikeus laadultaan hyvään hoitoon, joka vastaa hänen terveydentilansa edellyttämää tarvetta.

Hyvä ja laadukas perushoito

- Luo edellytykset terveyden edistämiseksi.
- Ehkäisee komplikaatioita ja sairastumista
- Vähentää sairastumisesta koituvia haittoja.
- Perushoidon laadusta kertoo myös se, millaisena potilas kokee saamansa palvelun ja hoidon laadun.
- Potilaalle annettavaan perushoitoon tulee panostaa, sillä se on yksi hoitotyön laadun, vaikuttavuuden ja infektioturvallisuuden perustekijöistä.

Hyvä perushoito

= kokonaisvaltaista huolehtimista ihmisen fysiologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista perustarpeista.

- Sen tavoitteena on edistää toipumista, ehkäistä komplikaatioita, ehkäistä hoitoon liittyviä infektioita ja ylläpitää potilaan arvokkuutta.

Potilaan päivittäisen hygienian toteutuminen

Hyvä käsihygienia

Suojainten oikea käyttö

Aseptiset työtavat

Veritartunnan ehkäisy

Yskimishygienia

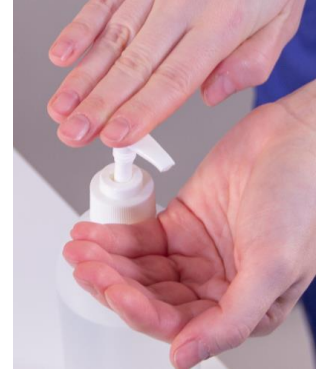
- Huolehdi käsihygieniasta
- Huolehdi kynsien leikkaamisesta
- Huolehdi suunhoidosta
- Huolehdi ihon hoidosta
- Huolehdi jalkojen ihon hoidosta
- Huolehdi intiimihygieniasta
- Huolehdi parran hoidosta
- Huolehdi, että potilaalla on puhtaat vaatteet yllä
- Huolehdi, että vuodevaatteet ovat siistit
- Huolehdi asentohoidosta

Potilaan puhtaudesta huolehtiminen

- Tavoitteena on ylläpitää potilaan puhtautta, ehkäistä hoitoon liittyviä infektioita ja tukea toipumista.
- Hyvä perushoito ennalta ehkäisee mm. ihoinfektioita, painehaavoja, virtsatieinfektioita, keuhkokuumeita, silmätulehduksia ja suun infektioita.
- Kannusta omatoimista potilasta huolehtimaan hygieniastaan itse päivittäin ja/tai avusta häntä tarpeen mukaan. Huomioi myös haavojen, dreenien, katetrien, kanyylien ym. suojaamisesta peseytymisen ajaksi.
- Vuodepotilaan pesu tehdään päivittäin sängyssä tai hänet viedään suihkuvaunulla suihkuun.

Huomioi aseptinen työjärjestys potilaan hygieniatoimissa

- Desinfioi kädet ennen työhön ryhtymistä.
- Kerää tarvittavat hoitotarvikkeet ym. valmiiksi
- Tee pesut edeten puhtaammalta alueelta likaisemmalle alueelle.
- Jos menet likaisemmalta alueelta puhtaammalle, huolehdi käsien desinfektiosta sekä suojakäsineiden ja pesulapun vaihdosta.
- Käytä eritteellisillä alueilla suojakäsineitä.
- Muuta järjestystä potilaan yksilöllisten tarpeiden mukaan, esim. kun suoja on erittäin märkä tai potilas on ulostanut alleen. Tällöin aloiteta alapesusta, vie käytetyt välineet pois, riisu suojakäsineet ja desinfioi kädet ennen pesujen jatkamista.

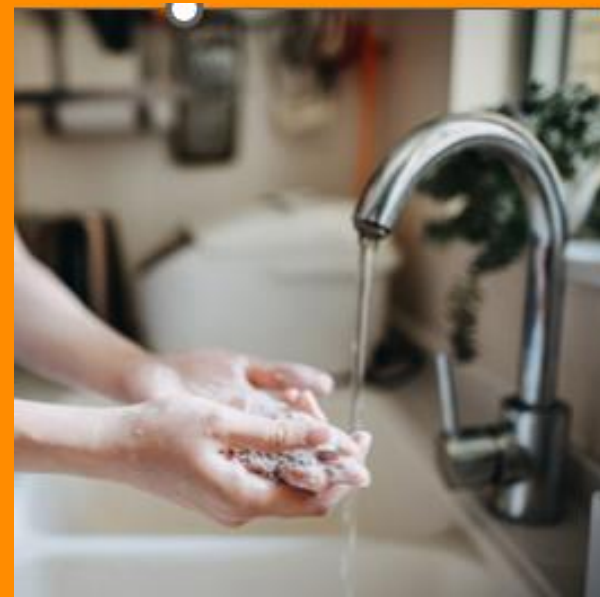
Ohjeista potilasta käsihygieniasta

Pese kädet, jos ne ovat näkyvästi likaiset ja wc:ssä käynnin jälkeen.

Desinfioi kädet käsihuuhteella

- ennen ruokailua
- WC:ssä käynnin jälkeen
- niistämisen tai aivastamisen jälkeen
- huoneeseen/osastolle tullessasi ja lähtiessäsi

Avusta tarvittaessa myös potilaan kynsien leikkaamisessa. Kynsien pitäminen lyhyenä estää raapimista ja lian kertymistä. Tautia aiheuttavat mikrobit lisääntyvät pitkien kynsien alla.

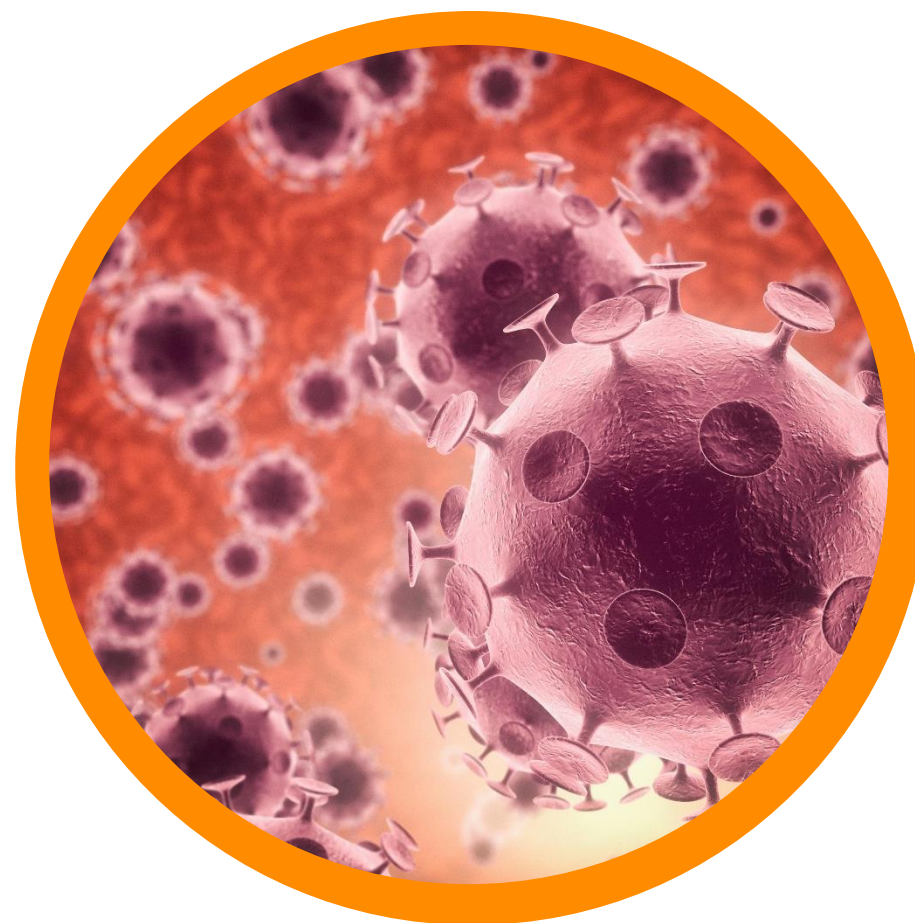
Huolehdi potilaan suuhoidosta

- Jos potilas ei kykene itse huolehtimaan suuhygieniastaan, vastuu siirtyy hoitohenkilökunnalle.
- Myös tajuttomien potilaiden suu on puhdistettava päivittäin.
- Seuraa suun kuntoa päivittäin ja reagoi muutoksiin, kuten punoitukseen tai katteisiin. Kirjaa huomiot potilastietoihin.
- Suussa bakteerit voivat aiheuttaa tulehduksia ja siirtyä verenkierron mukana muualle elimistöön.

Potilaan suunhoidon merkitys

- Puutteellinen suunhoito on merkittävä riskitekijä hengitystieinfektioiden ja keuhkokuumeen, erityisesti **aspiraatiopneumonian**, kehittymisessä.
<https://www.kaypahoito.fi/nak08734>
- Jos potilaan suunhoito jätetään tekemättä, suuhun kertyy bakteeripitoista biofilmiä ja plakkia, joka voi joutua hengitysteihin syljen tai ruoan mukana.
- Aktiivisella suun terveydentilan edistämisellä voidaan lyhentää hoitoaikaa sairaaloissa ja vähentää keuhkokuumeesta johtuvia kuolemantapauksia.

Potilaan suuhygienian hoito

- Muistuta ja tarvittaessa auta potilasta suun perusteellisessä puhdistamisessa päivittäin pesujen yhteydessä. Illalla riittää suun, hampaiden ja proteesien kevyempi pesu.
- Tee hampaiden/proteesien pesu potilashuoneessa desinfioiduin käsin suojakäsineet käsissä. Käytä tarvittaessa kirurgista suu-nenäsuojaa.
- Pese proteesit proteesiharjalla harjaten aamuin illoin vedellä ja nestemäisellä saippualla tai proteesin puhdistusaineella sekä huuhto vedellä. Huuhdo proteesit aina ruokailun jälkeen. Jätä puhtaat proteesit yöksi kuiviltaan puhtaaseen, kannelliseen astiaan. Huuhtele vedellä, kun annat suuhun. Liota proteesit viikoittain proteesien puhdistusliuoksessa.
- Jos potilas ei itse juo, kostuta suuta useita kertoja päivän aikana. Käytä suuhygieniatikkuja tarpeen mukaan.

Huolehdi potilaan ihon hoidosta 1/2

- Huolehdi, että potilas peseytyy päivittäin tai avusta/pese potilas.
- Pyyhi silmät varovasti ulkoreunasta sisänurkkaan päin. Kuivaa silmät taputellen.
- Kuivaa iho huolellisesti, hellävaraisesti taputtele-
malla, välttämällä voimakasta hankausta.
- Huomioi ihopoimut (kuten kainalot ja nivuset),
jotta ne eivät jää kosteiksi, mikä altistaa
ihorikoille ja infektioille.
- Tarkista samalla aina ihon kunto, onko ihorikkoja,
ihottumia tai merkkejä painehaavoista. Kirjaa
muutokset potilastietoihin.

**Käytä
suojaesili-
naa
pesuissa**

Huolehdi potilaan ihon hoidosta 2/2

- Huolehdi ihon kosteustasapainosta esim. pesuvoiteen käytöllä.
- Rasvaa ihoa tarpeen mukaan. Levitä voide "myötäkarvaan", jotta karvatupet eivät ärsyynny tai tulehdu.
- Jos potilaalla on haavoja, ympäröivän ihon hoito on yhtä tärkeää kuin itse haavan hoito.
- Muista aseptinen työjärjestys!

**Osa hoitoon
liittyvistä
infektioista
aiheutuu potilaan
omalla iholla
elävistä
bakteereista**

Huolehdi potilaan jalkojen ihon hoidosta

- Ota sukat pois päivittäin pesujen yhteydessä.
- Tarkista ja puhdista varpaanvälit. Hoida hautumat esim. laita tarvittaessa lampaanvillaa.
- Leikkaa varpaan kynnet tarvittaessa.
- Rasvaa kantapäät.
- Estä painehaavat asentohoidolla.

Potilaan intiimihygieniasta huolehtiminen

- Vesipesu vähintään kerran päivässä (pesuvoidepesu ei riitä jatkuvasti).
- Pesusuunta virtsaputkesta peräaukkoon päin.
- Pese myös katetrin ulkopinta

Tee alapesu aina

- suojan vaihdon yhteydessä
- mahd. pian ulostamisen jälkeen
- yön jälkeen ja vaihda suoja
- katetroiduilla vähintään kaksi kertaa päivässä
- Poista suoja aina taaksepäin vetäen eli peräaukkoon päin

Erityisen tärkeää virtsatieinfektioiden ehkäisyssä, varsinkin jos potilaalla on virtsakatetri.

Huolehdi potilaan parranhoidosta

- Parta pestään päivittäin
- Aja parta ensin myötäkarvaan ihovaurioiden välttämiseksi. Käytä potilaan omia välineitä, jotka puhdistat käytön jälkeen.
- Jos ei ole, käytä kirurgista karvanleikkuria, jossa on irrotettava kertakäyttöinen terä (potilaskohtainen). Puhdista terä käytön jälkeen ja säilytä se potilaskohtaisessa kannellisessa rasiassa. Pyyhi karvanleikkurin runko käytön jälkeen desinfektiopyyhkeellä ennen latausasemaan laittamista.
- Tai käytä potilaskohtaista partahöylää ja partavaahtoa.

Huolehdi vuodetekstiileistä

- Vaihda likaantuneet ja kastuneet vuodevaatteet välittömästi.
- Poista patjasta ja vuoteesta mahdolliset eritteet eritetahradesinfektioaineella ennen puhtaaksi petaamista.
- Vaihda pitkään hoidossa olevan potilaan peite ja tyyny vähintään kahden viikon välein.
- Pyyhi samalla potilaspatjan pinta sekä mahdollinen hygieniatyyny yleispuhdistus- tai desinfektioaineella.

Ympäristön puhtaus perushoidossa

- Hoitoympäristön, välineiden ja pintojen säännöllinen puhdistus ja desinfiointi ovat osa infektioiden torjuntaa.
- Kun viet potilaan yhteiseen pesutilaan, ota mukaan hänen henkilökohtaiset tuotteensa. Älä säilytä yhteisissä WC- ja pesutiloissa potilaiden tuotteita, pyyhkeitä tai muuta tavaraa.
- Avusta potilas puhtaaseen pesutilaan. Säilytä potilaan käytössä olevat hygieniatuotteet niin, että ne eivät mene sekaisin toisten potilaiden tuotteiden kanssa.
- Pese suihkutuoli tai pesulaveri sekä suihkualueen lattia desinfektioaineella ja pyyhi hanat sekä suihkuletkut desinfektioaineella avustettavan tai varotoimin hoidettavan potilaan jälkeen.
- Tee haavanhoidot potilashuoneessa.
- Poista eritetahrat aina heti eritetahradesinfektioaineella.

Ohjeita löydät:

- [Infektioiden torjunta vuodeosastolla](#)
- Intrassa:
ohjeet/infektioidentorjunta ja hoito/vuodeosastot

Kiitos ja aurinkoista kevään jatkoa!

[Hygieniahoitajien yhteystiedot](#)

